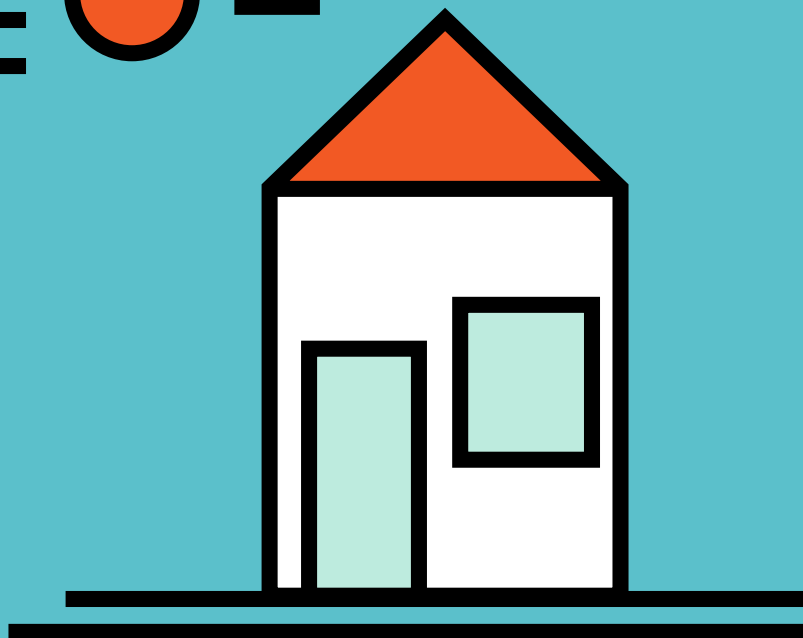

Jak współpracować z wolontariuszami?

pracownia badań
i innowacji
społecznych

Model **razem** ze społecznością

©Fundacja Pracownia Badań i Innowacji Społecznych **Stocznia**

Autorki tekstów:

Maria Radziejowska
Dagmara Gortych

Redakcja:

Patrycja Strzetelska

Opracowanie graficzne:

Noise advertising agency
www.noise.com.pl

Warszawa 2015

Publikacja udostępniona na licencji Creative Commons.
Uznanie autorstwa - na tych samych warunkach 3.0 Polska.

Publikacja powstała w ramach projektu „Modelowy wolontariat” współfinansowanego ze środków Funduszu Inicjatyw Obywatelskich.

O projekcie

Modelowy Wolontariat to projekt badawczo-edukacyjny, który jest częścią programu Dobry Wolontariat. W jego ramach wypracowaliśmy propozycje nowych modeli, takich jak: model zespołowy, model rozwojowy, model sportowy, model razem ze społecznością oraz pierwszy krok do współpracy dla początkujących organizatorów wolontariatu.

Modele oparliśmy o zasady dobrej współpracy z wolontariuszami, które opisaliśmy w publikacji „Praktyczny poradnik współpracy z wolontariuszami”. Przygotowaliśmy również narzędzia do zarządzania ochotnikami, które mamy nadzieję - ułatwią pracę koordynatorom wolontariatu.

Idea

---

*Prowadzisz działania na rzecz lokalnej społeczności?
Nic tak nie sprzyja budowaniu wspólnoty,
jak włączenie w swoje działania wolontariuszy.*

Wstęp do modelu

Model adresowany jest do organizacji lub instytucji nastawionych na aktywizację społeczności lokalnej, które chciałyby oprzeć realizowane działania o współpracę z wolontariuszami - okolicznymi mieszkańcami – będącymi jednocześnie głównymi odbiorcami ich oferty. Są to tzw. centra aktywności lokalnej, kluby sąsiedzkie i młodzieżowe lub domy kultury. Miejsca opierające się na społeczności, jej zasobach i aktywności, które często dysponują małą liczbą pracowników. Dlatego tak ważne jest dobre przygotowanie i zarządzanie wolontariuszami. Celem wdrożenia modelu powinno być wypracowanie takich zasad działania, które umożliwią sprawną współpracę nawet znacznej liczby wolontariuszy, a w dalszej perspektywie doprowadzą do powstania zintegrowanej **społeczności, której członkowie będą czuć się odpowiedzialni za współtworzenie i pomyślne funkcjonowanie miejsca.**

Do kogo kierujemy model

Profil organizacji:

Jeśli Twoja organizacja:

- prowadzi miejsce aktywności lokalnej, społeczny dom kultury, klub młodzieżowy lub klub seniora, miejsce sąsiedzkie itp.
- wyznaczyła osobę do koordynowania pracy wolontariuszy
- ma doświadczenie we współpracy z wolontariuszami, którzy pomagają w bieżącej działalności, np. prowadząc wybrane zajęcia będące częścią oferty programowej
- aktywizuje okolicznych mieszkańców. Jest miejscem otwartym na osoby oraz organizacje, które chciałyby realizować własne pomysły, rozwijać zainteresowania i dzielić się swoimi umiejętnościami
- tworzy przestrzeń spotkania różnych ludzi i inicjatyw działających na rzecz wspólnej społeczności

Do kogo kierujemy model

Profil wolontariusza:

W tym modelu profil wolontariuszy zależy od struktury funkcjonowania danego miejsca aktywności. Niemniej jednak można wyszczególnić pewne typy:

- profil organizatora – wolontariusze, którzy lubią organizować wydarzenia, być na zapleczu działań, lubią ruch i energię, nie lubią się nudzić
- profil edukatora – wolontariusze w różnym wieku, którzy lubią dzielić się swoją wiedzą, umiejętnościami lub zainteresowaniami z innymi
- profil inspiratora – najczęściej pojedyncze osoby, które przychodzą ze swoimi pomysłami do zrealizowania, zaczynając od np. spotkań samopomocowych dla mam, po organizację festynów, potańcówek, inicjatyw lokalnych
- profil lidera lub opiekuna – najczęściej pojedyncze osoby, które mają chęci i predyspozycje aby rozwijać i współzarządzać danym miejscem. Dbają o panujące zasady i bezpieczeństwo, mają pomysły na promocję miejsca, zachęcenie odbiorców działań i sponsorów

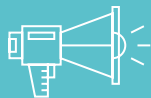
Przygotowanie i wdrożenie modelu. **Krok po kroku**

1. Przygotowanie organizacji

Przed rozpoczęciem procesu zachęcamy do zapoznania się z treścią **Pierwszy krok do współpracy**, która pomoże precyzyjnie określić potrzeby, cele i działania Twojej organizacji względem wolontariatu.

Pamiętaj aby diagnozując potrzeby, określić obszary/działania, które chciałbyś realizować wspólnie z wolontariuszami. Zastanów się, czy dotyczą one współtworzenia oferty (np. prowadzenia przez wolontariusza zajęć z interesującej go dziedziny) czy też współzarządzania organizacją (np. poprzez pomoc w koordynacji projektów merytorycznych, działalności promocyjnej lub tworzeniu graficznej koncepcji materiałów informacyjnych). W zależności więc od obszaru, odmienny będzie profil potencjalnego wolontariusza (jego kompetencje, wykształcenie, status i wiek) oraz liczba osób, z jaką zdecydujesz się współpracować (wielu chętnych może prowadzić różnorodne zajęcia ale za promocję, w zależności od skali działalności Twojej organizacji, nie powinno odpowiadać więcej, niż kilka osób).

2. Oferta i promocja

Pierwszym krokiem w kierunku pomyślnej rekrutacji jest skonstruowanie oferty dla wolontariuszy w taki sposób (**elementy dobrej oferty**), by była atrakcyjna dla grupy odbiorców, na której pozyskaniu najbardziej Ci zależy. Ogłoszenie powinno zawierać **czytelny przekaz** mający na celu **stworzenie** potencjalnym wolontariuszom **spójnego wyobrażenia** Twojej organizacji **jako miejsca dedykowanego** określonej **społeczności** (sąsiedzkiej lub innej), za które jej członkowie biorą **szczególną odpowiedzialność, jako jego gospodarze i współtwórcy**. Ważnym narzędziem wzmacniającym komunikat powinna być strona internetowa zawierająca zdjęcia oraz sylwetki wolontariuszy, które byłyby żywym dowodem, że w Twojej organizacji wielu aktywnych ludzi podejmuje się ciekawych i cennych działań, będąc tym samym jego gospodarzami. Dobrze jest, gdy taki sam przekaz towarzyszy wszystkim komunikatom tworzonym przez pracowników organizacji – czy to w artykułach i publikacjach, czy w udzielanych wywiadach lub innych formach promocji. Przy okazji warto wspomnieć, że stworzenie graficznej koncepcji strony internetowej oraz jej administrowanie może być przykładem zadania, za które odpowiedzialność można przekazać zaufanym wolontariuszom.

3. Nabór wolontariuszy

Podstawowym krokiem w kierunku rekrutacji zewnętrznej jest stworzenie na stronie internetowej **formularza zgłoszeniowego**. Warto jednak pamiętać, że w placówkach stworzonych na użytek lokalnych społeczności, które codziennie są odwiedzane przez okolicznych przechodniów lub mieszkańców, nabór wolontariuszy odbywa się w sposób nieregularny – wielu ochotników zgłasza swoją chęć współpracy przychodząc bezpośrednio na miejsce. Dlatego dobrym rozwiązaniem może być przygotowanie w organizacji specjalnego stanowiska komputerowego ze stale uruchomionym formularzem on-line, dostępnym osobom zainteresowanym współpracą.

Taki sposób daje szansę na utrzymanie jednej, spójnej internetowej bazy zgłoszeń. Ponadto zaletą stworzenia takiego formularza jest również to, że w ten sposób możesz już na samym początku zweryfikować motywację wolontariuszy – będzie to pierwszy, konkretny wysiłek jaki podejmą przed rozpoczęciem współpracy.

4. Wprowadzenie do organizacji

Wprowadzenie wolontariuszy.

Wprowadzenie nowych ochotników do społeczności, ich zapoznanie się ze sobą nawzajem, z miejscem, sprzętami oraz ze stałym zespołem pracowników jest absolutnie kluczowe dla tworzenia zintegrowanego środowiska. Aby uniknąć każdorazowego wprowadzania pojedynczych osób, rekomendujemy ustalenie cyklicznych spotkań rekrutacyjnych/wprowadzających (np. trzy razy w roku) dla grupy nowych wolontariuszy – szczególnie tych, którzy chcą współtworzyć ofertę programową Twojej organizacji.

Podczas spotkania pamiętaj o:

- zapoznaniu wolontariuszy z siedzibą organizacji: oprowadź ich po biurach, zapleczu kuchennym, krótko opowiedz o pracownikach pozostałych projektów
- integracji: przykładowo, niech każdy z uczestników spotkania opowie, co lubi robić, czym się interesuje na co dzień, dlaczego chce się zaangażować we współpracę
- omówieniu wspólnych zasad współpracy, np.:
  - wspólne zasady korzystania z miejsca i dostępnych sprzętów, zasady bezpieczeństwa
  - zasady współpracy w ramach obszarów, do których się zgłosili (np. sugerowana struktura prowadzenia zajęć dla okolicznych mieszkańców)
  - preferowane sposoby komunikacji (sms/mail), w jakich godzinach
  - forma i ostateczny termin informowania o nieobecności

Ważne jest, aby ustalić wspólne zasady współpracy i umieścić je w widocznym miejscu. Istnieje wówczas szansa, że będą one lepiej egzekwowane, ponieważ jawny kontrakt społeczny bardziej zobowiązuje, dając poczucie sprawczości oraz możliwość zgłaszania potrzeb i wartości przez obie strony – pracowników i wolontariuszy.

Ponadto, aby wzmocnić pozycję wolontariuszy w społeczności można przygotować dla nich specjalne zapinki/broszki, które nadadzą im pewien status, jednocześnie informując uczestników, że są oni gospodarzami tego miejsca - dbają o nie i je współtworzą.

5. Współpraca i motywowanie

W przypadku wolontariatu, którego celem jest również budowanie społeczności lokalnej, należy zadbać o jak najczęstsze stwarzanie okazji do integracji wolontariuszy oraz do wzajemnej wymiany posiadanych umiejętności i pomysłów. Takie działanie mogłoby przybrać formułę regularnych spotkań integracyjnych (np. raz w miesiącu lub co drugi czwartek miesiąca) i mieć różnorodny charakter np. zapoznawczy, wymiany kompetencji i zainteresowań, wspólnego wypracowywania pomysłów na nowe projekty lub przybierając formułę zwykłego „wypadu na miasto”. Takie spotkania można idealnie połączyć z wprowadzeniem stałego rytuału opartego o informację zwrotną na temat tego, co się dzieje na zajęciach, jak się pracuje z uczestnikami, z czym wolontariusze mają problemy, co ich cieszy lub co chcieliby zmienić.

Warto w przyszłości spisać ścieżkę rozwoju wolontariuszy, obejmującą kolejne stopnie współpracy. Gdy istnieje perspektywa rozwoju, pojawia się motywacja do dalszej pracy. Przykładowe etapy:

- możesz być uczestnikiem
- możesz po prostu nas odwiedzać
- możesz prowadzić zajęcia
- możesz się czegoś nauczyć
- możesz czymś zarządzać

6. Zakończenie współpracy

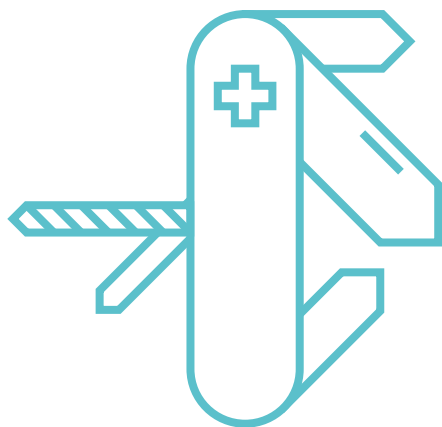
Jeśli to możliwe, warto zaplanować coroczne zakończenie sezonu dla wolontariuszy. Miłe spotkanie z poczęstunkiem, połączone z podziękowaniami, wymianą doświadczeń i wspomnieniami z minionego roku. Warto pamiętać, że takie spotkanie może być wspaniałą okazją do zaplanowania ewaluacji grupowej i rozmowy z wolontariuszami na temat współpracy. W tym celu można zastosować kilka **metod grupowej ewaluacji**, które badają nastroje w grupie, poziom satysfakcji wolontariuszy, oraz poziom nabytych kompetencji. Dają również możliwość w przyjazny sposób udzielić informacji zwrotnej skierowanej do organizacji.

Jeśli kończysz współpracę z danym wolontariuszem możesz również spotkać się z nim indywidualnie na podsumowanie oraz przygotować dla niego zaświadczenie lub rekomendacje.

Rekomendowane narzędzia

W procesie wdrażania modelu pomogą Ci następujące narzędzia:

- **Pierwszy krok do współpracy**
- **Elementy dobrej oferty**
- **Formularz zgłoszeniowy**
- **Metody grupowej ewaluacji**

Wyzwania

Na początku współpracy wolontariuszy może cechować niskie poczucie odpowiedzialności za wspólną przestrzeń.

Trzeba pamiętać o ważnym aspekcie budowania zaufania wśród wolontariuszy oraz ich przynależności do wspólnego miejsca.

Dla organizacji:

- wokół organizacji utworzy się aktywna i odpowiedzialna społeczność, której trzonem będzie zgrana grupa wolontariuszy
- dzięki lepszemu zarządzaniu wolontariuszami przejmą oni częściową odpowiedzialność za bieżącą działalność i program miejsca. W ten sposób może nastąpić zmiana dotychczasowej roli pracowników, którzy skoncentrują się na działaniach strategicznych
- wolontariusze, dzięki swojemu zaangażowaniu i kompetencjom, mogą przyczynić się do usprawnienia działań oraz wzbogacenia merytorycznej a także organizacyjnej strony projektu
- model pozwala rozwinąć i poszerzyć sieć wolontariuszy lub osób sympatyzujących z organizacją

Dla wolontariusza:

- pełniona przez wolontariuszy rola jak i sposób wspierania i zarządzania ich pracą sprawia, że bycie ochotnikiem w Twojej organizacji będzie czymś atrakcyjnym i nobilitującym
- model umożliwia zdobycie satysfakcji z zaangażowania się w działania organizacji oraz doświadczenia pracy w wybranym przez siebie obszarze
- to okazja do rozwoju, nabycia kompetencji, poznania członków zespołu jak i innych wolontariuszy

Pracownia Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia” powstała, aby rzetelnie i krytycznie opisywać wyzwania dotyczące życia społecznego w Polsce. W „Stoczni” chcemy opracowywać i upowszechniać innowacyjne rozwiązania, które mogą pomóc sprostać tym wyzwaniom. Szukając takich rozwiązań, podejmujemy działania, koncentrując się na trzech kluczowych zagadnieniach: rozwoju wspólnot lokalnych, innowacjach społecznych oraz partycypacji obywatelskiej.

Od początku istnienia „Stoczni” prowadzimy diagnozy i analizy dotyczące wolontariatu i projektów nastawionych na jego rozwój. Nasze działania mają charakter think-tankowy – zbieramy i dzielimy się wiedzą o wolontariacie, a także do-tankowy – jesteśmy miejscem inkubowania programów nakierowanych na wsparcie wolontariatu.

Polecane strony:

www.modele.dobrywolontariat.pl

www.dobrywolontariat.pl

www.sensusprawcy.wordpress.com

www.ochotnicy.pl

